

ZWISCHENPRÜFUNG

(SoSe 2007)

Beğlerbeği

Osmanlı Devletinde pek ileri ve itibarlı bir memuriyet ve ona bağlı ünvanıdır. Osmanlılarda ilk zamanlarda bir tek Beğlerbeği bulunur ve bütün ordu işlerinden sorumlu olurdu.

Hükümdardan sonra sözü en fazla geçen o idi. İlk Beğlerbeği olarak bilinen ise, Orhan Beğ'in oğlu Süleyman Paşa'dır. Bu vazife onun vefatından sonra Lala Şahin Paşa'ya verilmiştir.

Rumeli fütuhatının genişlemesi üzerine bu müessese ikiye ayrılarak Anadolu ve Rumeli Beğlerbeğlikleri kuruldu. Bunun tarihi kesin olarak bilinmiyorsa da Yıldırım Bayezid devrinde olduğu muhakkaktır. Bu sırada Firuz Beğ'in Rumeli, Timurtaş Paşa'nın Anadolu Beğlerbeğisi olduğu bilinmektedir.

Bu müessese Osmanlılara Selçuklardan geçmiştir. Onlardaki *Melik-ül ümera* ünvanının Türkçeleştirilmiş şeklidir. Nitekim Osmanlıların da Beğlerbeği yerine Emir-ül ümera tabirini kullandıkları olmuştur. İki beğlerbeğlikten Rumeli beğlerbeğliği derece bakımından daha büyük olup Fatih kanunnamesinde Defterdarla eşit olarak gösterilmiştir.

Beğlerbeğilerin zamanla sayıları artmış, yetki ve nüfuzları da o ölçüde azalmıştır. Bunlar çoğuzaman bir eyalete vali ve askeri kumandan olarak gönderilirler ve savaşlarda eyalet içindeki bütün Sancak Beğleri ve Topraklı süvari ile hazır bulunurlardı. Has derecesinde 500.000 – 1.200.000 akçe arasında dirlikleri ve iki tuğları vardı. Emeklilikleri 100.000 akçe ile olurdu.

Beğlerbeğiler çoğaldığı zamanda bile itibarları devam etmiş ve derece bakımından da Rumeli eyaleti beğlerbeğisi ile Anadolu eyaleti beğlerbeğisi başta bulunmuştur.